

Klima- og
miljøfokus
Stad kommune

Stad kommune

Knutepunkt

Geografi og fakta

- Geografisk knutepunkt i Nordfjord og på kysten av vestlandet
- Største kommunen i Nordfjord
- Region rundt på 50.000
- Kommune og næringsliv i vekst

10.000 innbyggjarar

Folketalet i den nye kommunen vert nær 10.000 og er aukande.

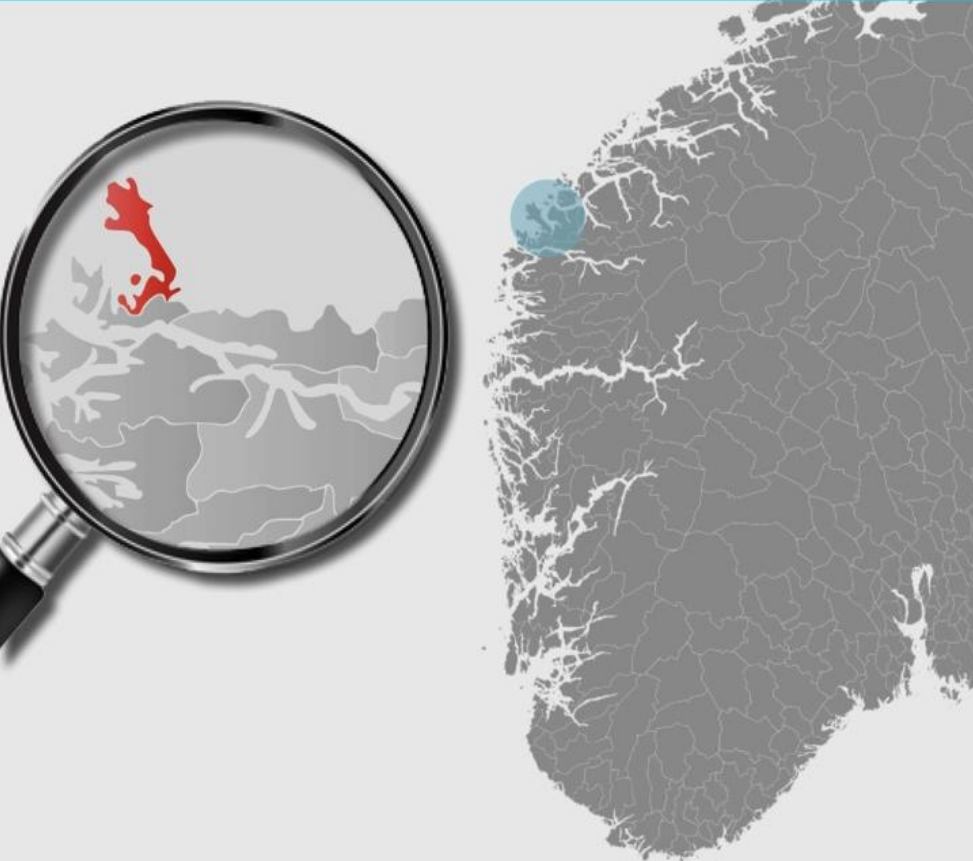
50.000 innbyggjarar

Kommunesenteret Nordfjordeid ligg i ein bu- og arbeidsregion med 50.000 innan 40 min. Viktig senter for kultur og handel.

4 milliardar kroner

Bedriftene i nye Stad kommune omset for over 4 milliardar kroner, og forventar omsetningsvekst på nær 1 milliard kroner og ein tilvekst på over 150 nye arbeidsplassar berre dei neste tre åra.

35 levande bygdesamfunn

Langstrakt kommune med levande bygder og tettstadar.

Utfordringsbilde for ny kommune

Norge 2020-2060

Økonomi
Meir ustabil økonomi

Globale miljøproblem
Produksjon og forbruk må bli
meir miljøvenleg

Behov for **innovasjon
og utvikling** i privat
og offentlig sektor

Offentleg sektor

Fleire oppgåver, begrensa ressursar - samtidig
ei stigande forventning til tenestene

Demografi

Fleire eldre og kronisk sjuke,
færre yrkesaktive

Teknologisk tidsskifte

Store krav til omstilling og innovasjon
for å oppretthalde/auke verdiskapinga

● Klimaomstilling ER samfunnsutvikling

Kommunestyret forplikta til å ta samfunnsansvar og vise veg

For å utvikle vekstkraftige og fremtidsrettede byer og tettsteder er kommunestyrene gitt en tydeligere rolle. Lokalpolitikkerne må ta ledelsen.

• VÆRE OFFENSIV

Sette dagsorden, være innovativ og utvikle felles visjoner og mål for fremtidig lokal utvikling.

• SPILL SAMMEN

Sørge for et godt samspill mellom politikere, administrasjon, innbyggere, utbyggere og andre aktører i lokalsamfunnet.

• STRATEGISK OG LANGSIKTIG

Å gi langsiktig strategisk retning for den lokale samfunnsutviklingen ved å ha en sterk kobling mellom samfunnsdel og arealplan, og jobbe for å hindre uønsket utvikling.

• IVARETA FELLESKAPSINTERESSER

Sikre kollektive goder og kvalitet, bygge, utvikle og styrke lokalsamfunn

• GRENSEOVERSKRIDENDE SAMARBEID

Bidra til regional samhandling og forpliktelse

• SØRG FOR KAPASITET OG KOMPETANSE I ORGANISASJONEN

Sikre administrativ kapasitet og kompetanse

● Nasjonale føringar

PBL § 1–1 Lovens formål

Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.

LOVDATA Søk etter lover, forskrifter, dommer, stortingsvedtak, tariffavtaler m.m. Søk

Lov om klimamål (klimaloven) Innholdsfortegnelse

§ 3. Klimamål for 2030

Målet skal være at klimagassutslippene i 2030 reduseres med minst 50 og opp mot 55 prosent fra utslippsnivået i referanseåret 1990.

0 Endret ved lov [18 juni 2021 nr. 129](#).

§ 4. Klimamål for 2050

Målet skal være at Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050. Med lavutslippssamfunn menes et samfunn hvor klimagassutslippene, ut fra beste vitenskapelige grunnlag, utslippsutviklingen globalt og nasjonale omstendigheter, er redusert for å motvirke skadelige virkninger av global oppvarming som beskrevet i Parisavtalen 12. desember 2015 artikkel 2 nr. 1 bokstav a.

Målet skal være at klimagassutslippene i 2050 reduseres i størrelsesorden 90 til 95 prosent fra utslippsnivået i referanseåret 1990. Ved vurdering av måloppnåelse skal det tas hensyn til effekten av norsk deltakelse i det europeiske klimavotesystemet for virksomheter.

0 Endret ved lov [18 juni 2021 nr. 129](#).

● Regionale føringar klima- og miljø

«Vestland fylkeskommune vedteke mål om null utslepp klimagassar for heile det geografiske fylket allereie innan 2030. Vestland fylkeskommune har med dette vedtatt landets mest ambisiøse klimamål.»

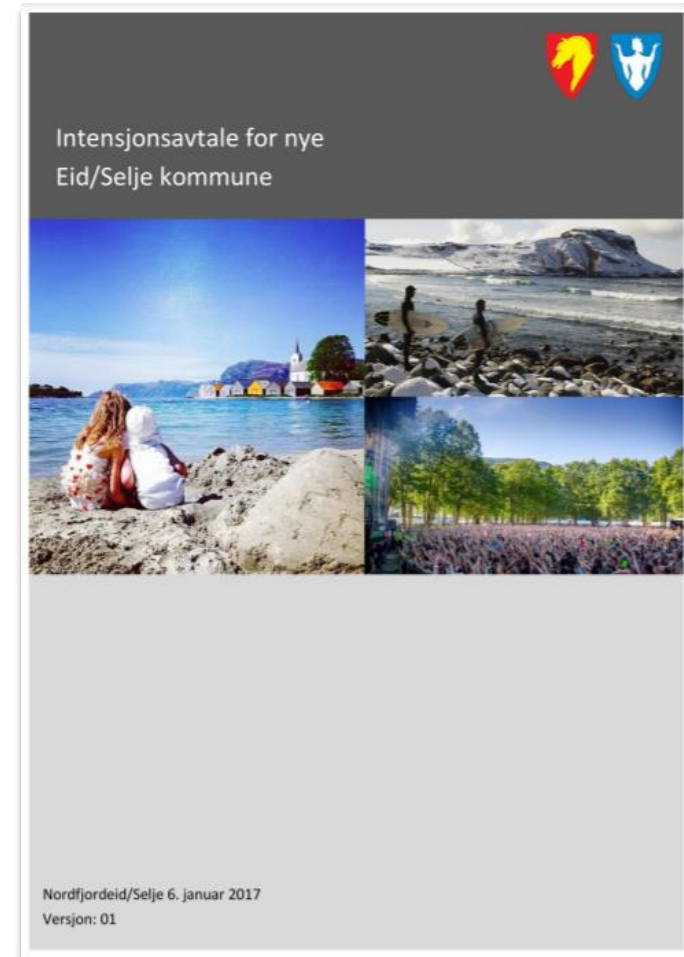
- Grønt transportsystem i Nordfjord - Nordfjorderrådet
- Berekraftig reisemål Nordfjord – Nordfjorderrådet/ Visit Nordfjord
- Vestland fylkeskommune - *Berekraftig verdiskaping - Regional plan for innovasjon og næring*
- *Vestland fylkeskommune - Regional plan for klima 2022-2035 – under arbeid*
- Grøn region Vestland, *Vestlandsporføljen 2021*

● Føringer frå intensjonsavtalen

I intensjonsavtalen for Stad kommune står det følgjande (pkt 10 e):

"Den nye kommunen skal ha høge klimamål for sitt arbeid. I samarbeid med næringslivet skal kommunen halde fram med å byggje opp sterke kompetansemiljø på fornybar energi og grøn industri, og vere i framkant med å bruke fornybar energi både til å dekke lokale energibehov og til ny næringsutvikling. Klima- og miljøspørsmål skal vere ei gjennomgåande satsing i barnehage og skule i den nye kommunen."

Operasjon nullutslepp i Vestland 2030:

Kva kan vi gjere lokalt?

Velkomen til Inspirasjonssamling torsdag 6. februar kl 09-14 i Operahuset Nordfjord, Nordfjordeid

Vestland fylke har sett eit tøft mål: Å bli eit nullutslepp fylke i 2030! Inspirert av dette, har no fleire kommunar i nye Vestland sett seg same mål, mellom anna Stad. Andre kommunar har også sjansen til å setje offensive klimamål i løpet av 2020.

Stad kommune, Vestland fylkeskommune og Klimapartnere Vestland vil i samarbeid med Sparebanken Vest invitere til ein inspirasjonsdag for å syne at nullutslepp er mulig – og kan skape eit betre samfunn

Vi vil syne døme på kva som kan gjerast lokalt, og syne at offensiv klimasatsing ikkje berre er for dei store byane, men også viktig og positivt for distriktkommunar og verdslskaping i distrikta.

Vi vil særleg ønske velkomen politikkarar og tilsette i kommunane i Vestland som skal arbeide med å lage Kommuneplan og setje klimamål – men alle andre er også hjarteleg velkomne!

Du møter mellom anna desse foredragshaldarane: Natalia Gollis, Fylkesvaraordførar i Vestland Helene Frihammer, Klimapartnere Vestland Mathias Fischer, Statssekretær Klima- og miljødep. Ingrid Velken, konserndr. BKK Johannes Raubott, konsernsjef SFE Bente Glomsset Vikhagen, Ålesund kommune Åslaug Krogsæter og Kristine Dahl, Stad kommune

Arrangementet er gratis! Sjå side 2 for detaljert program. Lenke for påmelding finn du på www.stad.kommune.no og arr. på Facebook. Har du spørsmål, kontakt alfred.bjorlo@stad.kommune.no

● Ny kommune

«Kick off» for offensive klimamål

6. Februar 2020

Initiativ til inspirasjonssamling for kommunene i Vestland i samarbeid med Fylkeskommunen og Klimapartnere i Vestland.

Stad kommune mot 2030

Kommuneplanen sin samfunnsdel 2020-2032

Vedtatt av Stad kommunestyre
10. september 2020,
KS-sak. 20/140

● Samfunnsdel

Felles retning for
framtidig utvikling.

10. sept. 2020

Endring og berekraftig utvikling som premiss for livskraft

Stad kommune
mot 2030

Kommuneplanen sin samfunnsdel 2020-2032

Verketten av Stad kommunestyre
10. september 2024
KS-sak 20/240

Stad kommune vert som alle andre stadar påverka av globale endringar:

- Demografiske endringar
- Klimaendringar og tap av naturmangfald
- Globalisering og urbanisering

Demografien er prega av færre fødde, auka levealder, endra helseutfordringar og auke i flyttestraumar.

Klimaendringane fører til dramatiske naturkatastrofar og påverkar grunnleggjande tilgang til naturressursar.

Globalisering må sjåast på som ein kontinuerleg prosess, der samfunn, kultur og økonomi utviklar seg på tvers av landegrenser. Det digitale samfunnet gjer fysisk avstand mindre relevant. Samtidig skjer det ei urbanisering ved at fleire vel å bu sentralt. Konkurransen om innbyggjarane og arbeidskrafta aukar.

Stad kommune mot 2030

Kommuneplanen sin samfunnsdel 2020-2032

Verketten av Stad kommunestyre
18. september 2024
15. sak 20/40

Kapittel 5 Overordna strategiar

Stad kommune har valt ut tre strategiske satsingsområde som viser korleis kommunen skal arbeide for å nå samfunnsmålet vårt:

1.
Heilskapleg og effektiv

2.
Samskapande og inkluderande

3.
Nyskapande og kompetent

Dei strategiske satsingsområda er utdjupa med delmål og strategiar som seier korleis vi skal gjere det.

Stad kommune mot 2030

Kommuneplanen sin samfunnsdel 2020-2032

FNs BEREKRAFTSMÅL

Globale berekraftsmål som premiss
Berekraftsmåla består av 17 mål og 169 delmål som skal gi ei felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. Noreg har forplikta seg til å arbeide for å nå måla. Berekraftig utvikling handlar om å ta vare på behova til menneska som lever i dag, utan å øydelegge framtidige generasjonar sine moglegheiter til å dekke sine behov.

Gjennom «*Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging 2019-2023*» gir regjeringa tydelege føringar for at kommunane og fylka skal legge FN sine berekraftsmål til grunn for samfunns- og arealplanlegginga. Kommunen skal nytte mellom anna berekraftsmåla som eit verktoy for å utvikle samfunnet i ei retning som gjev berekraftige lokale løysingar, som samtidig bidreg globalt.

Berekraftsmåla reflekterer dei tre dimensjonane i berekraftig utvikling:
Klima og miljø, sosiale forhold og økonomi.

Eit berekraftig klima og miljø må sjåast som ein føresetnad for sosial og økonomisk berekraft.

Kapittel 3 Endring og berekraftig utvikling som premiss for livskraft

Ein stad der folk vil bu

Folketalet i Noreg har vore i kraftig vekst dei siste tiåra. Men veksten har dei siste åra bremsa opp, og det er venta ein vedvarande lågare folketalsvekst framover.

Prognosane nasjonalt viser at folketalsveksten først og fremst er venta å skje i byane og i omlandet til dei store byane. Dei nasjonale trendane syner også over lang tid det som vert kalla ei «desentral sentralisering», noko som betyr at ein større del av befolkninga også utanom byane søker inn mot å bu i tettstadar og distriktssenter. Lågare innvandring, stadig lenger levealder og færre fødde barn gjer også at aldringa av befolkninga vil bli sterkare enn ein har trudd tidlegare.

Det gjeld særleg i Distrikts-Noreg, og vil forsterke utfordringa vi allereie ser med knappheit på arbeidskraft, både i privat og offentlig sektor.

Å halde oppe folketalet i Stad og å legge til rette for auka tilflytting blir svært viktig for ei livskraftig utvikling.

Stad er ein langstrakt og spreiddbygd kommune med 120 kilometer reiseveg frå vestlegaste busetnad ved Stadhavet til dei austlegaste bygdene ved Hornindalsvatnet.

Stad kommune
mot 2030

Kommuneplanen sin samfunnsdel 20

● Satsingsområde og mål i handlingsprogram

Berekraftig miljø

Mål for kommunen

FN sine berekraftsmål

13 STOPPE KLIMAENDRINGENE

14 LIVET I HAVET

15 LIVET PÅ LAND

Hovedmål: Stad kommune deltek i arbeidet for å nå dei internasjonale klimamåla og arbeider for at vekst og utvikling skjer innanfor naturen sine tolegrenser.

● Klimabudsjett 2022

1. Kva er klimabudsjett?
2. Om klimabudsjett 2022
3. Stad sine klimamål
4. Klimastatistikk
5. Klimatiltak

Eit klimabudsjett er eit styringsverktøy for å oppnå klimagassreduksjonar og andre vedtekne klimamål. Stad kommune presenterer i dette handlingsprogrammet sitt fyrste klimabudsjett. Ved å integrere klimabudsjettet i økonomiplanen sikrar vi at vi setter i gong og finansierer tiltak for å redusere utsleppa.

● Om klimabudsjett 2022

- Tiltak som har potensiale til å redusere kommunen sine klimagassutslepp innan utgongen av 2022
- Grunnlaget som er lagt her skal peike ut kursen for vidare arbeid med klima i Stad kommune.
- Målet er at klimabudsjettet skal vere med å sikre ein heilskapleg oppfølging av kommunen sitt klimaarbeid.
- Tiltak både for kommunen si eiga verksemd og tiltak retta mot kommunen sine innbyggjarar og næringsliv
- Potensiale for utsleppereduksjon er oppgitt i CO2-ekvivalenter

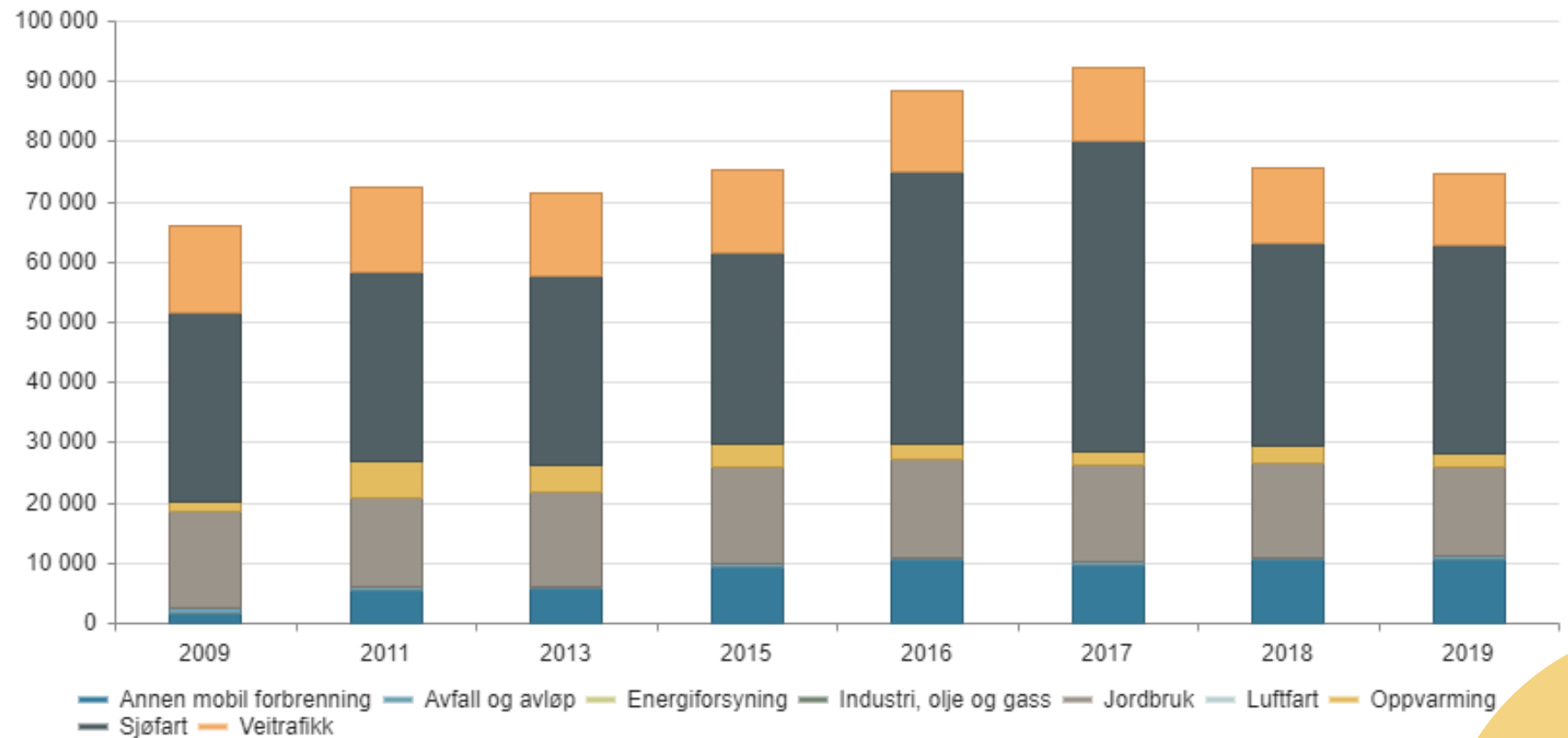
● Stad sine klimamål

Frå samfunnsdelen: Stad kommune deltek i arbeidet for å nå dei internasjonale klimamåla og arbeider for at vekst og utvikling skjer innanfor naturen sine tolegrenser.

«Stad kommune stør opp under og vil medverke til å nå Vestland fylkeskommune sitt mål om nullutslepp i Vestland innan 2030.»

● Klimastatistikk

PLANARBEID

Sikre klima- og miljøomsyn i
kommuneplanen sin arealplan

Klima og miljø må vere eit overordna omsyn i
arbeidet med kommuneplanens arealdel

Sikre klima- og miljøomsyn i
plan- og byggesaker

Ivaretakast i detaljreguleringar, kommunedelplanar, og
byggjesaker

INNKJØP

Anskaffelsespraksisen skal vere slik at anskaffingar bidreg til å redusere skadeleg miljøpåverknad, og fremme klimavennlege løøsningar, jf. anskaffelsesloven § 5.

Auke fokus på klima og miljø i innkjøp

Auka fokus på å sette miljøkrav i innkjøp av varer og tenester. Anskaffelsesloven § 5:
Statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter og offentligrettslige organer skal innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løøsninger der dette er relevant.

Tilrettelegge for gjenbruk for kommunal verksemd

Døme på tiltak:

- Lage felles system for gjenbruk av møblar/interiør mellom kommunale einingar
- Få inn redesign i kunst og handverk i skulen; innarbeide i fagplanar

BYGG

Oppfordre til klimavennlege bygg og byggeplasser i eksterne prosjekter.

Kan føljest opp i konkrete, større byggjeprojekt (byggjesak) og i planarbeid

Vurdere klimavennlege bygg og byggeplasser i kommunale prosjekter.

Planlagte kommunale byggeprosjekt kor klima og miljø bør vurderast i tidleg fase:

- Helsesenter Selje
- Brannstasjon Selje
- Stad rådhus
- Fleirbrukshall Selje/gymsal Haugen
- Beredskapssenter Nordfjordeid
- Base kommunalteknikk og eigedom Selje
- Symjehall Selje
- Gjerdane Barnehage
- Renseanlegg/avløp Mehl

DRIFT

Energisparingstiltak for alle kommunale bygg (EPC)

Energiforsyning
Elektrisitetsproduksjon
og annen energiforsyning

Ein del kommunale bygg har allereie hatt EPC-prosjekt, men det er framleis potensiale for meir energisparing i kommunale bygg. Døme på fleire tiltak:

- Gjennomføre EPC-prosjekt i alle kommunale bygg
 - Kontrollere vassforbruk i fleire kommunale bygg
 - Montere lyssensorer i fleire rom
 - Senke temperaturen i kommunale bygg i helg/utanfor arbeidstid
 - Automatisering av teknisk anlegg for overvaking/styring/regulering
 - Oppgradering av lyskjelder til LED i vidare arbeidet skal vi berekne den økonomiske innsparingseffekten.
- Finansiering: Tiltak kan knyttast til investeringsprosjektet “Oppgradering av kommunale bygg”.

● Vidare klimaarbeid i Stad kommune

- Klimabudsjett skal sikre ein heilskapleg og målretta oppfølging av kommunen sitt klimaarbeid.
- Klimabudsjettet 2022 blei laga før det er utarbeida ein klimaplan/-strategi.
- Ein klimaplan eller klimastrategi med mål og tiltak er ofte utgangspunkt for kommunen sin oppfølging og prioritering av tiltak.

Utarbeide Klima- og miljøplan/strategi

- Eit av dei viktigaste tiltaka i budsjettet for 2022
- Ut frå kommunen sin gjeldande planstrategi skal Stad kommune utarbeide ein strategi for grøn omstilling i 2022.
- I oppstartsfasen av dette arbeidet må ein vurdere om det skal lagast ein strategi eller om ein klima- og miljøplan er meir føremålstenleg.
- Tverrfagleg arbeidsgruppe for klima- og miljøleiiing for å sikre ein heilskapleg oppfølging

Mykje bra arbeid innanfor klima og miljø er allereie gjort i Stad kommune.

Innkjøp

- Anskaffelsesloven § 5
- Innkjøpssamarbeid INSS
- Innkjøpsansvarleg i kommunen

Prosjekt

- EPC/energimerking 12 bygg, 23.000 kvadratmeter bygg og gate/parkbelysning
- Klimabygg
- Kildesortering
- Sykkelskur
- Ladestasjoner
- Samordning for å få ut fleire effekter (transport, VA, infrastruktur, sanering) samfunnsøkonomi ansvaret)

Drift

- Opplæring driftspersonell
- Skuleopplegg – innføring i energibevissthet
- Nettverk for deling
- Driftsoppgradering
- Konvertering til lavenergi bygg (etterisolering skallet, VP, LED, radiator)
- Vassforbruk og utslepp
- Auke bevissthet for miljø og påvirking

Stad kommune

Strategiplan drift og vedlikehold

Kommunale bygg

Arkivsak: 20/1480
Versjon dato: 02.03.2020

Drift

Strategiplan drift og vedlikehold av kommunale bygg.

Satsingsområder:

- Redusert energibruk og klimaklo utvikling
- Ressurseffektiv og smart egedomsdrift
- LCC
- ++

Fjordvarme – i kommunale bygg

EPC – 12 kommunale bygg

Basisforbruk – sammenstilling:

Grunnlagsdata samlet

Eid

Bygg	Virksomhet	Byggeår	Areal [m ²]	Energiforbruk for fase 2 (Basis)					Effekt	
				Olje [kWh]	Upprioritert kraft [kWh]	Fastkraft [kWh]	Fjernvarme [kWh]	Totalt [kWh]	Maks [kW]	
Stårheim skule	Skule	1969	1 200	5 527	133 422	117 423	0	256 372	82,84	
Haugen skule og barnehage	Skule og førskule	1923	1 680	0	0	248 089	0	248 089	79,68	
Nordfjordeid skule	Skule	1964	3 016	0	0	287 401	0	287 401	94,56	
Hjelle skule	Skule	1969	1 601	0	0	272 320	0	272 320	94	
Eid ungdomsskule	Skule	1974	4 212	0	0	287 401	0	287 401	94,56	
Eid rådhus	Administrasjon	1963	3 790	10 956	0	473 160	0	484 116	113,2	
Eid Idrettshus	Idrettsbygg	1979	3 432	0	912 643	588 513	0	1 499 156	489	
Stårheim barnehage	Førskule	1989	299	0	0	67 354	0	67 354	0	
Golsengane barnehage	Førskule	2011	1 491	28 783	0	122 237	0	149 020	53,4	
Gjerdane barnehage	Førskule	1987	527	0	0	100 090	0	100 090	37,68	
Veihall ungdomshus	Kulturbygg	1929	919	39 909	0	109 849	0	149 758	40,2	
Eid Legekontor	Institusjon	2007	640	37 290	0	123 898	0	161 187	31,2	
Sum:			22 807	120 466	1 046 065	2 795 734	0	3 962 265	1 210	

Et en annen forbruk

179,7 kWh/m²

Sparegaranti:

Gatelystiltak T1 er ikke med i sparegaranti

Alle energiforbruksverdier er utetemperaturkorrigert. Andel av forbruk som skal temperaturkorrigeres følger tabell nederst i denne avtale. Andelen er fast i hele sparegarantifasen.

Basiforbruk for byggene som omfattes av kontrakten er:

Energi: 3 962 265 kWh/år

Effekt: 1210 kW/år

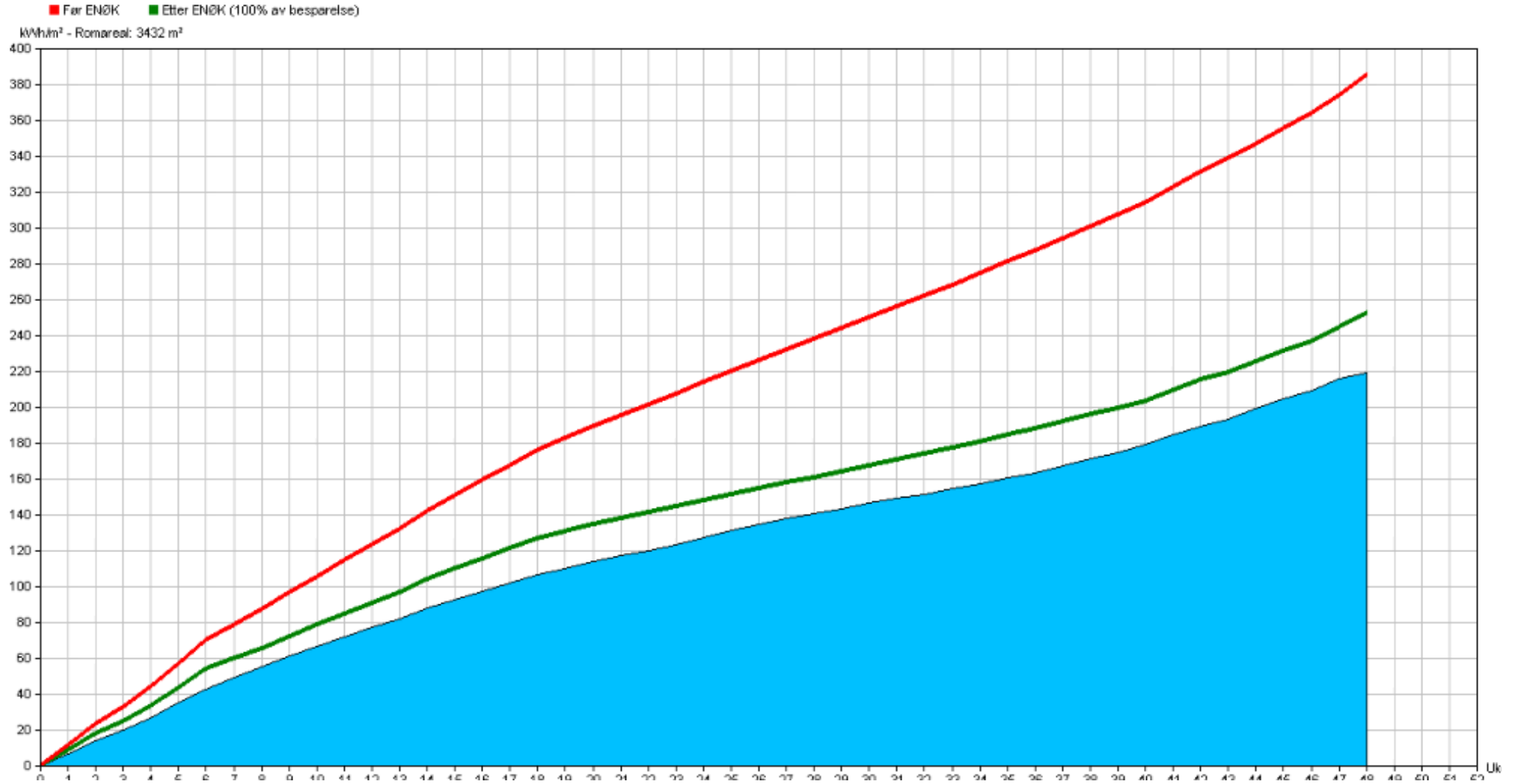
Det er beregnet besparelser i den valgte tiltakspakken på:
907 818 kWh/år og 138 kW/år

Dette utgjør hhv 22,9 % (energi) og 11,4 % (effekt) av førforbruk
Sparegarantien er 90 % av disse verdiene. For resultat under disse verdiene så dekker energientreprenøren underprestasjonen opp til 90% - av beregnet

- dvs reduksjon under 817 036 kWh/år og 124 kW/år.

EPC – 12 kommunale bygg

Eid idrettshus - ET

Nybygg – helse og omsorg

Hogatunet bu og behandlingssenter
Fjordvarme som både gjev reduserte
utgifter til oppvarming og kutt i utslipp
av klimagassar.

Myroldhaug

- Kutt i utslepp i forbindelse med bygging (rask gjennomføring)
- Balansert ventilasjon som gjev betre inn klima
- Fjordvarme

Renovering – helse og omsorg

Fossevegen bu- og omsorgsbustad/ kontorbase heimetenesta

- Konvertering til varmepumpe
- Etterisolering
- Skifte av vindu og dører
- Oppgradering til nye ventilasjonsaggregat
- Etablering av egne søppelrom
- Elsyklar
- Ladestasjon

